

دکتر محمد مصدق

برهم زننده نظام بازرگانی نفت در ایران و جهان
(بخش چهارم)

محمد حسینی

نهم خرداد ماه 1386 برابر با 26 ماه مه 2007

در سه بخش پیشین، اسناد شماره 113، 114 و 115 از جلد اول کتاب «اسناد سخن می گویند» را در رابطه با شرکت دکتر محمد مصدق نخست وزیر ایران در شورای امنیت سازمان ملل متحد مطالعه کردیم. اکنون باز می گردیم به پیوست 1 در صفحه 822 جلد اول همین کتاب به شرح زیر:

متن کامل سخنرانی آقای دکتر مصدق در دفاع از

حاکمیت و حقوق ملت ایران»

در جلسات شورای امنیت سازمان ملل متحد:

(مربوط به اسناد شماره 115 – 113) ۱

الف. دفاع در شورای امنیت

1. شورای امنیت محل دفاع از ملل کوچک و تأمین مساوات بین دول کوچک و بزرگ است. ایران فقط حقوق خود را خواستار می باشد.

به قرار گزارش خبرنگار رویتز آقای دکتر مصدق در نطق خویش به زبان فرانسه در تاریخ 15 اکتبر 1951 مطابق با 1330/7/22 خطاب به رئیس جلسه شورا اعلام کرد که:

آقای رئیس، آقایان اعضای محترم شورای امنیت امروز من در این شورا حاضر شده صدای مردم ایران را در مقابل ادعاهای بی اساس دولت انگلستان به گوش شما و مردم جهان می رسانم.

هرچند ما این دعوا را به دلالتی که بعد اقامه خواهیم کرد در حدود صلاحیت شورای امنیت نمی دانیم اما نمی توانیم منکر شویم که سازمان ملل متحد آخرین مرجع و عالی ترین مقامی است که مسئول حفظ صلح دنیا است.

شورای امنیت برای این درست شده که ملل کوچک با کشورهای بزرگ دور هم بنشینند و در تحت مقررات منشور و به موجب اصول مندرجه صلح دنیا و امنیت بین المللی را حفظ نمایند.

این موسسه وقتی موفق خواهد شد که این هدف عالی را اجرا نماید که دول بزرگ به مقررات آن احترام بگذارند و کشورهای کوچک و بزرگ آن را پناهگاه خود بدانند.

جای بسی خوشوقتی است که دول اروپائی به آرزوهای ملت های هندوستان، پاکستان و اندونزی و ملل دیگر که میل داشتند با آزادی و تساوی زندگی کنند احترام گذاشته و سازمان ملل متحد در این راه از بذل مساعی لازم خودداری ننمود.

ملت ایران نیز از کشورهای بزرگ و از یک موسسه بین المللی جز این انتظار ندارد تا آن را کمک کنند تا بتواند استقلال اقتصادی خود را به دست آورده و در سایه آن رفاه اجتماعی خود را تأمین و به این وسیله استقلال خویش را تقویت کند.

اگر دولتی مسأله ای را که در صلاحیت شورای امنیت نمی باشد در این شورا مطرح کند و شورای امنیت بنا به دلایل و جهات سیاسی تصمیم بگیرد که به آن مسأله رسیدگی کند در این صورت شورای امنیت وسیله ای برای مداخله یک کشور در امور داخلی کشور دیگر خواهد شد و به این ترتیب اعتماد مردم از آن سلب خواهد گردید و شورای امنیت از وظایفش که حفظ صلح جهان می باشد باز خواهد ماند.

جنگ دوم جهانی نقشه جهان را عوض کرد، در همسایگی کشور من صدها میلیون نفر از مردم آسیا پس از قرن ها زندگی در رژیم استثمار و مستعمراتی استقلال و آزادی به دست آوردند. ایران فقط حقوق خود را خواستار می باشد و از این مجمع عالی بین المللی انتظار دارد برخلاف مصالح ایران اقدامی به عمل نیاورد تنها ثروت ملی ما نفت است که منبعی برای تولید کار و غذا برای مردم ایران به شمار می رود. درآمد نفت باید برای توسعه صنعت و بهبود وضع مردم ایران به مصرف برسد. متأسفانه تاکنون درآمد نفت برای مردم ایران هیچ فایده و ثمری نداشته و در پیشرفت صنعت این کشور موثر واقع نشده است.

برای اثبات این مدعا باید گفت که پس از پنجاه سال بهره برداری از نفت توسط یک شرکت خارجی هنوز کارشناسان ایرانی کافی در اختیار نداریم و مجبوریم که از کارشناسان خارجی دعوت کنیم. برای آن که شمه ای از منافع انگلیس را از این قسمت عظیم برای شما مجسم کنیم کافی است که بگویم در سال 1948 برطبق دفاتر شرکت سابق نفت ایران درآمد خالص شرکت در حدود شصت و یک میلیون لیره بوده که فقط نه میلیون لیره آن به ایران داده شده و هشت میلیون لیره آن هم بابت مالیات به خزانه داری انگلیس تحویل داده شده است. در اینجا باید اضافه کنم مردمی که در آبادان یعنی جایگاه معروف ترین تصفیه خانه نفت جهان زندگی می کنند با فقر و پریشانی بی حد و حساب دست به گریبان هستند و حتی از ضروریات اولیه زندگی نیز محروم می باشند اگر بنا باشد که در آینده نیز مانند گذشته درآمد نفت ما را خارجیان ببرند، اگر قرار باشد که کارگران ایرانی در اراضی ننت خیز مسجد سلیمان، آغاچاری، کرمانشاه و تصفیه خانه آبادان در

بدترین شرایط به سر برند و استثماریان خارجی همچنان عملاً کلیه درآمد نفت را تصاحب کنند مردم ایران تا ابدالابد در فقر و پریشانی خواهند ماند. به همین دلیل ها بود که پارلمان ایران به نفع ملی شدن نفت در سراسر کشور رأی داد و در واقع نظر پارلمان ایران نظر قاطبه اهالی این کشور بود که اکنون دولت انگلیس با شکایت به شورای امنیت می خواهد با نظر تمام مردم ایران مخالفت کند. جنبشی که در ایران در جریان است مورد پشتیبانی کامل کلیه افراد ملتی است که به حقوق خود آشنایی کامل دارند. ملت ایران مصمم است که از این منبع حیاتی که میراث ملی آن به شمار می رود برای بالا بردن سطح زندگی افراد خود و حفظ صلح جهان استفاده کند.

منشور ملل متحد و اصول مقدسی که در آن مندرج می باشد حکم می کند که کلیه کشورهای عضو سازمان ملل متحد در چنین روزی دست کمک به سوی ایران دراز کنند.

در اینجا می خواهم نظر اعضای محترم شورای امنیت را به این حقیقت جلب کنم که ترس و تشویش یک دولت بزرگ در عملی ساختن مقاصدش با توسل به چتر باز و کشتی جنگی به خوبی نشان می دهد که سازمان ملل متحد در حفظ صلح و امنیت جهان وظیفه خود را به خوبی انجام داده است.

اگر منظور انگلستان این است که ملی شدن صناعت نفت ما صلح را به خطر انداخته معلوم نیست که چرا دولت انگلیس که این همه صنایع را ملی کرده به عنوان این که اساس و پایه صلح را متزلزل نموده است به شورای امنیت دعوت نشده. این موضوع کاملاً شبیه دعوای گرگ و میش است.

هر نوع خطری که متوجه صلح باشد از اقدامات انگلستان که سعی کرده با توسل به اقدامات زورگویی علنی، ما را از استفاده از حق حاکمیت بر منابع خود باز دارد ناشی خواهد شد. انگلستان اقدامات جابرانه ای به عمل آورده و چتر باز به نواحی مجاور ایران اعزام داشته و ناوگان جنگی را در نزدیکی آب های ساحل ایران متمرکز نموده است. تهدیدات دولت انگلیس دایر بر پیاده کردن نیرو در ایران ممکن بود عواقب مهلکی داشته و آتش جنگ جهانی دیگری را بر افروزد و دولت انگلیس به تنهایی مسئول این عواقب می شد.

آقای دکتر مصدق تأکید کردند که ایران کشتی های جنگی در رودخانه تیمز مستقر نکرده است.

ایران مشتاق است که با روسیه مناسبات دوستی داشته باشد و خاطر نشان ساخت کمونیست ها که پس از جنگ اول جهانی حکومت روسیه را از دست تزارها گرفتند کلیه امتیازات خارجی خود را لغو و تسلیم کرده اند حال آن که انگلستان به این اندازه سخاوتمند نبوده است.

قبل از این که دولت انگلیس به شورای امنیت شکایت کند بین دولتین ایران و انگلیس به نمایندگی شرکت سابق مذاکراتی صورت گرفت که در جریان آن مذاکرات دولت متبوعه من منتهای درجه حسن نیت از خود نشان داد و در مورد تقویم میزان خسارات و ترتیب فروش نفت به انگلیس پیشنهادهای صحیح و عملی از طرف ایران به دولت انگلیس داده شد و مع الاسف معلوم شد که این رویه دوستانه خود فایده ای حاصل نخواهد شد. من می خواهم بار دیگر موكداً تكرر كنم كه دولت من حاضر است به محض این كه انگلیس تمایل حقیقی به حل قضیه نفت نشان دهد مذاکرات مستقیم را در دو موردی كه قبلاً ذكر شد شروع كند.

اگر ما در بهره برداری نفت تأخیری روا داریم وضع اقتصادی ما روز به روز بدتر خواهد شد. ما انتظار داریم كه شورای امنیت از پیشنهاد توصیه هایی كه موجب تأخیر در اجرای وظایفمان بشود خودداری خواهد كرد و به ما اجازه خواهد داد تا فارغ البال مشغول عمل شویم و به فلاكت ملت ایران خاتمه دهیم.

ادامه دارد